

**Standardy Ochrony Małoletnich
w duszpasterstwie dzieci i młodzieży
„Galilea Młodych”
w Zgromadzeniu Sióstr Franciszkanek
Misjonarek Maryi**

Dokument powstał w oparciu o wzór opracowany przez Centrum Ochrony Dziecka w Krakowie.

Preambuła

Kościół katolicki w Polsce od wielu lat buduje system prewencyjny, a standardy ochrony dzieci są jednym z jego elementów. W ten sposób Kościół pokazuje, że w realizowanej przez niego misji ewangelicznej najważniejsze jest dziecko i troska o jego dobro. Zapewnienie najsłabszym i najmłodszym optymalnych warunków, w których mogą się formować, pogłębiać swoją duchowość i wiarę zawsze stanowiło misję Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi. Dlatego na przestrzeni lat Zgromadzenie FMM dokładało wszelkich starań, by zapewnić dzieciom przyjazne i bezpieczne środowiska, w których będą one szanowane, doceniane, traktowane z godnością i w których będą mogły rozwijać się duchowo i osobiście.

Jesteśmy świadome, że problem wykorzystywania dzieci nie dotyczy jedynie Kościoła, ale raczej jest problemem całego społeczeństwa. Jednak nasze zakonne zaangażowanie wzywa nas do jeszcze większej odpowiedzialności moralnej.

Niniejszy dokument stanowi realizację obowiązku prawnego dotyczącego wprowadzenia we wszelkich instytucjach, w tym także przez organizatorów działalności religijnej, standardów ochrony dzieci i młodzieży przed krzywdzeniem [ustawa z dnia 28 lipca 2023 roku o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1606) – dalej: Ustawa]. Dokument został przygotowany w oparciu o wytyczne zarówno prawa państwowego, jak i kościelnego.

Przyjęte standardy ochrony małoletnich w duszpasterstwie dzieci i młodzieży „Galilea Młodych” prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi mają na celu podnoszenie świadomości dzieci oraz ich rodziców (opiekunów prawnych), tak by umieli oni rozpoznawać ryzykowne zachowania, potrafili ich unikać, a także nie obawiali się o nich informować osoby odpowiedzialne za duszpasterstwo. Z kolei ci ostatni będą wiedzieli, jak adekwatnie reagować na przypadki krzywdzenia, w jaki sposób i do kogo zgłaszać krzywdę, jakiej pomocy należy udzielić osobie skrzywdzonej, a także w jaki sposób należy postępować w ramach duszpasterstwa z osobą krzywdzącą.

Zależy nam bardzo, by dzieci, które pogłębiają swoją wiarę w naszym duszpasterstwie „Galilea Młodych” i tam się duchowo formują, spędzają czas, nawiązują relacje, czuły się w tych miejscach bezpiecznie.

Objaśnienie terminów

- **FMM** – skrót używany zamiast pełnej nazwy Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi
- **Siostra FMM** – osoba konsekrowana, członkini Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi
- **Galilea Młodych** – posługując się terminem Galilea Młodych w niniejszym dokumencie będziemy mieli na myśli duszpasterstwo ludzi młodych pragnących pogłębienia swojej wiary i głębszego rozwoju osobistego oraz wszelkie działania mające na celu wsparcie młodego człowieka w rozeznaniu powołania. Duszpasterstwo obejmuje organizację spotkań, rekolekcji, pustelni, warsztatów, spotkań wyjazdowych (spotkania młodych organizowane przez diecezje, zakony, zgromadzenia zakonne, parafie, wspólnoty,

festiwale młodzieżowe), rekolekcji wędrownych, pielgrzymek autokarowych i pieszych, wycieczek, wolontariatu, zapewnienie porad i wsparcia duchowego oraz pomoc w potrzebie. Wszelka praca polegająca na nadzorze lub wychowaniu dzieci i młodzieży podejmowana przez członków duszpasterstwa jest dziełem duszpasterskim.

Dla potrzeb niniejszego dokumentu będziemy używać skrótu GM dla terminu Galilea Młodych.

- **osoba odpowiedzialna** – osoba pełnoletnia, członek Zgromadzenia FMM, osoba mianowana przez Zgromadzenie FMM, odpowiedzialna za bieżącą działalność duszpasterstwa i zaangażowanych w nie osób.
- **ekipa duszpasterska lub członek ekipy** – osoba pełnoletnia, członkini Zgromadzenia FMM, wolontariusz i każda inna osoba dorosła, która w czasie realizacji swoich zadań w GM ma kontakt z dziećmi znajdującymi się pod opieką GM.
- **domownik** – osoba pozostająca z odpowiedzialnym za duszpasterstwo GM we wspólnym gospodarstwie domowym, jemu bliska – członkini tego samego Zgromadzenia, osoby zamieszkujące na terenie organizowanej przez niego działalności i nie będące z nim związane stosunkiem pracy.
- **osoba dopuszczona do działalności z dziećmi w ramach działań GM** – osoba, której odpowiedzialny za duszpasterstwo GM zlecił określone zadania (duszpasterz, animator, opiekun, animator muzyczny, trener, instruktor, lider, pielęgniarz, itp.).
- **wolontariat** – dobrowolna, świadoma, bezpłatna („bez wynagrodzenia materialnego”) praca na rzecz GM. Działalność wolontariacka przekraczająca 30 dni wymaga zgłoszenia do Centrum Wolontariatu w Lublinie.
- **wolontariusz** – osoba pracująca na zasadzie wolontariatu, angażująca się w działalność GM.
- **ksiądz** – duchowny chrześcijański posiadający święcenia kapłańskie.
- **małoletni (zamiennie: dziecko)** – każda osoba do ukończenia 18. roku życia oraz osoba bezbronna (każda osoba w wieku powyżej 18 lat, która jest narażona na zwiększone ryzyko doświadczenia przemocy, np. osoby starsze, z niepełnosprawnością, chore, w depresji itp.). Wszyscy oni podlegają ochronie wyznaczonej przez Standardy Ochrony Małoletnich.
- **dane osobowe małoletniego** – wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego, w tym jego imię i nazwisko oraz wizerunek.
- **rodzic małoletniego** – przedstawiciel ustawowy małoletniego: rodzic albo opiekun prawny, rodzic zastępczy, opiekun tymczasowy.

- **opiekun małoletniego** – każda osoba dorosła posiadająca stosowną zgodę rodzica na sprawowanie opieki nad małoletnim.
- **krzywda/krzywdzenie** – każde działanie, które prowadzi do cierpienia fizycznego, psychicznego, moralnego; również bezczynność jednostek, instytucji lub społeczeństwa jako całości w obliczu krzywdy/przemocy.
- **osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich** – osoba wyznaczona przez przełożoną Zgromadzenia FMM, sprawująca nadzór nad prawidłowym stosowaniem standardów ochrony małoletnich w duszpasterstwie dzieci i młodzieży „Galilea Młodych”.
- **koordynator interwencji** – osoba ustanowiona do koordynacji interwencji w sytuacji zaistnienia podejrzenia krzywdy/przemocy, może być to osoba odpowiedzialna za GM lub członek ekipy GM, prowadzi kartę interwencji.
- **osoba zaufania** – osoba bezpieczna dla małoletnich, którzy mają wobec niej zaufanie. Może nią być każdy członek ekipy duszpasterskiej GM. Pozostaje ona w stałym kontakcie z małoletnim i osobami, które są zaangażowane w pomoc.
- **zgoda opiekuna** – zgoda rodziców albo zgoda opiekuna prawnego, rodzica zastępczego lub opiekuna tymczasowego. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka, należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny (orzeczenie sądu opiekuńczego zastępuje zgodę rodziców).
- **delegat zakonny ds. ochrony dzieci i młodzieży** – osoba wyznaczona przez przełożoną Zgromadzenia FMM do posługi w zakresie prewencji przeciwdziałania przemocy wobec małoletnich oraz przyjmowania zgłoszeń.

Formy przemocy

- **przemoc fizyczna** – każde intencjonalne działanie sprawcy w wyniku którego dziecko doznaje faktycznej, fizycznej krzywdy (np. bicie, popychanie, szarpanie itp.) lub zaniechanie działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko lub której dziecko ufa, bądź która ma nad nim władzę.
- **przemoc psychiczna** – powtarzający się wzorzec zachowań dorosłych (upokarzanie, poniżanie, wyśmiewanie, stawianie niemożliwych do realizacji wymagań, stosowanie gróźb, szantażowanie, zastraszanie, wyzywanie, oczernianie, obwinianie) lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które źle wpływają u małoletniego na jego samoocenę, poczucie bezpieczeństwa i utrudniają jego prawidłowy rozwój.

- **wykorzystanie seksualne** – zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest w stanie zrozumieć i na którą nie potrafi udzielić świadomej i dobrowolnej zgody, naruszające prawo i obyczaje danego społeczeństwa. Najczęściej przemoc seksualna wobec dzieci to: ekshibicjonizm, uwodzenie, świadome czynienie dziecka świadkiem aktów płciowych, zachęcanie do rozbierania się i do oglądania pornografii, dotykanie miejsc intymnych lub zachęcanie do dotykania sprawcy, gwałt.
- **przemoc duchowa** – odwoływanie się do przekonań religijnych i wiary osoby w celu wyrządzenia jej szkody. Może mieć negatywny wpływ na duchowość osoby poszkodowanej, zwłaszcza gdy dopuszcza się jej osoba posiadająca duchowy autorytet i zaufanie w Kościele.
- **cyberprzemoc** – wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych: komunikatorów, czatów, stron internetowych, mediów społecznościowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów. Może mieć formę wulgarnych wiadomości, obraźliwych komentarzy (hejt, trolling), rozpowszechniania zdjęć ukazujących dziecko w niekorzystnym świetle, zastraszania, śledzenia (cyberstalking), ujawniania tajemnic (outing) itp.
- **przemoc rówieśnicza (agresja rówieśnicza, bullying)** – występuje, gdy dziecko doświadcza różnych form przemocy ze strony rówieśników, bezpośrednio lub z użyciem technologii komunikacyjnych. Ma miejsce wtedy, gdy działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie), relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie), fizyczną (np. bicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów) oraz elektroniczną (złośliwy SMS lub e-mail, wpis w mediach społecznościowych, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę).
- **zaniedbywanie małoletniego** – chroniczne lub incydentalne zaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji małoletniego z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony małoletniego.
- **przestępstwo na szkodę małoletniego** – na szkodę dzieci mogą być popełnione wszystkie przestępstwa, jakie mogą być popełnione przeciwko osobom dorosłym, a dodatkowo przestępstwa, które mogą być popełnione wyłącznie przeciwko dzieciom: wykorzystywanie seksualne z art. 200 kodeksu karnego, zgwałcenie (art. 197), seksualne wykorzystanie niepoczytalności i bezradności (art. 198 kk), seksualne wykorzystanie zależności lub krytycznego położenia (art. 199 kk), seksualne wykorzystanie osoby

poniżej 15 roku życia (art. 200 kk), grooming czyli uwiedzenie małoletniego za pomocą środków porozumiewania się na odległość (art. 200a kk).

- **inne formy krzywdzenia dziecka niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę** – wszystkie formy przemocy stosowanej wobec dziecka, które nie spełniają znamion przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego (np. krzyk, poniżanie, szarpanie, wyzywanie, zaniedbywanie potrzeb, itp.).

I. STWORZENIE I ZACHOWANIE BEZPIECZNEGO ŚRODOWISKA W DUSZPASTERSTWIE GM

1. W duszpasterstwie Galilea Młodych został opracowany i wprowadzony w życie wewnętrzny dokument, w którym zawarta jest polityka ochrony dzieci, młodzieży i osób zależnych/bezbronnych zgodnie z obowiązującymi standardami wyznaczonymi zarówno przez dokumenty państwowe (Ustawę o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz innych ustaw z dn. 28 lipca 2023 r.), jak i wskazania wynikające z Wytocznych Kościoła katolickiego w Polsce.
2. Odpowiedzialnym za tworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w duszpasterstwie GM jest osoba wyznaczona przez przełożonych Zgromadzenia FMM do pełnienia posługi w GM i odpowiedzialności za to dzieło. Współpracuje ona z osobami odpowiedzialnymi za prewencję z ramienia Zgromadzenia i diecezji, w której GM prowadzi swoją działalność.
3. Standardy ochrony małoletnich w GM są dostępne w formie pisemnej (np. na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej) dla wszystkich jego członków, ich rodziców, a także osób odpowiedzialnych za konkretne zadania.
4. Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi posiada dokument „Sposoby ochrony dzieci, młodzieży i dorosłych wymagających opieki”, który obowiązuje wszystkie członkinie Zgromadzenia, jak również wszystkich członków personelu placówek prowadzonych przez FMM Regionu Europy Środkowowschodniej oraz osób zaangażowanych w działalność duszpasterską tego Regionu. Siostry, pracownicy, wolontariusze, dobrodziejcy pracujący i odwiedzający nasze placówki są zobowiązani do przestrzegania wartości chrześcijańskich oraz przyjęcia do wiadomości i stosowania powyższego dokumentu (**załącznik nr 1**).
5. Członkowie ekipy duszpasterskiej GM, w tym odpowiedzialna za GM, jak też osoby zaangażowane w GM (ksiądz, siostry FMM, animator, opiekun, animator muzyczny, trener, instruktor, lider, pielęgniarka, itp.) posiadają odpowiednią wiedzę i w ramach wykonywanych zadań zwracają uwagę na czynniki ryzyka, krzywdzenia dzieci. Monitorują oni sytuację i dobrostan małoletnich. Każdy członek ekipy duszpasterskiej GM przed dopuszczeniem do obowiązków jest zapoznawany ze standardami ochrony małoletnich, co zostaje przez niego potwierdzone złożeniem oświadczenia i zobowiązaniem się do przestrzegania zasad i procedur zawartych w dokumencie. (**załącznik nr 2**).
6. Uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia się ochronę jego wizerunku i ochronę danych osobowych zgodnie z obowiązującymi

przepisami. Wytyczne dotyczące zasad ochrony wizerunku małoletniego i danych osobowych stanowi załącznik do niniejszych standardów (**załącznik nr 3**).

7. Aby stworzyć bezpieczne środowisko funkcjonowania dla osoby małoletniej w duszpasterstwie GM został przyjęty na potrzeby działalności GM Regulamin Rekolekcji (**załącznik nr 4**), który poznają, akceptują i podpisują wszyscy uczestnicy.
8. Dla małoletnich uczestników duszpasterstwa GM wymagana jest: pisemna zgoda rodzica/opiekuna prawnego na udział w danej działalności GM, zawierająca również zgodę na akceptację Regulaminu Rekolekcji (**załącznik nr 5**), zgoda na przetwarzanie danych osobowych oraz udostępnienie wizerunku (**załącznik nr 6**). Natomiast pełnoletni uczestnicy duszpasterstwa GM podpisują zgodę na akceptację Regulaminu Rekolekcji, przetwarzanie danych osobowych i udostępnienie wizerunku (**załącznik nr 7**).
Zgoda na udostępnienie wizerunku jest dobrowolna.
9. W duszpasterstwie GM zostały określone czynniki ryzyka, które sprzyjają skrzywdzeniu, w tym wykorzystaniu seksualnemu oraz czynniki chroniące, które zmniejszają ryzyko doświadczenia krzywdzenia, przemocy.

A. Czynniki ryzyka krzywdzenia małoletniego:

- wykorzystywanie przez niektórych duchownych lub zaangażowanych współpracowników zaufania społecznego i autorytetu jakim cieszy się wspólnota Kościoła,
- niedojrzałość, brak wiedzy i kompetencji niektórych duchownych lub zaangażowanych współpracowników współpracujących z małoletnimi,
- nieumiejętność rozpoznawania symptomów krzywdzenia,
- niedojrzałość emocjonalna małoletniego,
- różnego rodzaju zachowanie prowokacyjne przez które małoletni chce skupić uwagę opiekunów na sobie,
- deficyty rozwojowe, zwłaszcza społeczne (zaburzone relacje rodzinne, status społeczny) utrudniające rozpoznanie faktu naruszenia granic fizycznych oraz ich zakomunikowanie,
- niestosowanie się do regulaminu danej działalności GM przez małoletniego (wymykanie się ze spotkań, przebywanie w miejscach niedozwolonych i w czasie innym niż przewiduje regulamin),
- uczestnictwo w spotkaniach nieformalnych organizowanych w miejscach do tego nieprzygotowanych, niepublicznych (sekretne spotkania, spotkania w pomieszczeniach mieszkalnych bez opieki rodzica/opiekuna/członka ekipy GM).

B. Czynniki chroniące, zmniejszające ryzyko doświadczenia krzywdy:

- permanentna formacja osób zaangażowanych w duszpasterstwo GM;

- poczucie przynależności i wzajemnej odpowiedzialności;
- relacje oparte na wartościach chrześcijańskich i szacunku wobec innej osoby;
- wspólnotowość, w tym przynależność młodzieży do pozytywnej grupy rówieśniczej;
- publiczność działań (większość aktywności dzieje się na oczach innych), w tym nadzór rodziców/opiekunów/członków ekipy GM;
- wiedza, kompetencje i świadomość zagrożeń przemocy/krzywdy wszystkich osób działających w duszpasterstwie GM;
- jasno określone zasady przyjazdu i odbioru małoletniego na rekolekcje/spotkania w GM itp.;
- sakrament pokuty i pojednania, a także spotkania związane z towarzyszeniem duchowym organizowane w miejscach do tego wyznaczonych. Jeśli nie można zachować tej zasady dba się o to by spowiednik/osoba towarzysząca i małoletni byli dostępni (drzwi pomieszczenia nie mogą być zamknięte na klucz) lub widoczni dla innych;
- przestrzeganie Regulaminu rekolekcji/ spotkań w GM.

II. ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE – KODEKS ZACHOWAŃ

1. Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez GM jest traktowanie małoletniego z szacunkiem i uwzględnieniem jego godności i potrzeb.
2. Niedopuszczalne jest stosowanie przez ekipę duszpasterstwa GM i inne osoby dorosłe wobec małoletniego przemocy w jakiegokolwiek formie.
3. Do stosowania poniższych zasad zobowiązane są wszystkie osoby dorosłe, które mają kontakt z małoletnim podczas działań GM (członkowie ekipy GM/wolontariusze/domownicy/osoby dopuszczone do działalności z małoletnimi w ramach działań duszpasterstwa GM).
4. Zasady te dotyczą nie tylko relacji dorosły – małoletni, ale również relacji pomiędzy małoletnimi.

A. Zasady bezpiecznych relacji dorosły – dziecko obowiązujące w duszpasterstwie GM.

Zasady chroniące w kontakcie bezpośrednim:

- Poinformuj małoletniego, że w działaniach GM przestrzegane są Standardy Ochrony Małoletnich, które mają sprawić, że poczuje się on bezpiecznie. Wskaż miejsce, gdzie może się z nimi zapoznać w wersji dla niego zrozumiałej. Zapewnij, że jeśli będzie on miał pytania może się zgłosić do członka ekipy GM.
- Wszystkie spotkania z małoletnimi podczas działań GM odbywają się w miejscach oficjalnych, ogólnodostępnych i do tego przygotowanych.
- Nie można przebywać z małoletnim sam na sam w warunkach odizolowanych.

- Podczas wyjazdu/rekolekcji należy zapewnić osobny pokój dla ekipy GM i księdza. Niedozwolone jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju sam na sam.
- Wszyscy (zarówno dzieci, jak opiekunowie) zobowiązani są do podpisania i respektowania obowiązującego regulaminu GM
- Małoletni podczas spotkań GM nie mogą przebywać pod wyłączną opieką innego dziecka.
- W prywatne życie dziecka wolno ingerować tylko w takim wymiarze, w jakim wymaga tego konkretny problem. Niedopuszczalne są wszelkiego rodzaju nadużycia duchowe (w obszarze spowiedzi, poradnictwa itp.).
- Każdy przypadek przemocy fizycznej, psychicznej (emocjonalnej) czy seksualnej zauważony przez członka ekipy GM lub zgłoszony przez małego wymaga natychmiastowej reakcji ze strony ekipy GM.
- Nie wolno dotykać dzieci wbrew ich woli ani w sposób nieadekwatny do relacji duszpasterskich lub wychowawczych.
- Niestosowne jest skracanie dystansu przez przechodzenie na „ty” osoby dorosłej z dzieckiem.
- W komunikacji z małym zachowuj cierpliwość i szacunek.
- Słuchaj uważnie małego i udzielaj mu odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i danej sytuacji.
- Przestrzegaj równego traktowania małych i nie faworyzowania wybranych osób w duszpasterstwie.
- Każde przemocowe działanie wobec małego jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z małym może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby małego w danym momencie, uwzględnia jego wiek, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Należy kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję małego, pytając go o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez małego lub osoby trzecie.
- Dopuszczalne jest fizyczne przytrzymanie małego w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia małego oraz innych osób.
- Członkowie ekipy GM mają prawo wejścia do pokoi mieszkalnych małego czy łazienki w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i/lub życia małego czy innych osób oraz w sytuacjach łamania Regulaminu Rekolekcji przez uczestników duszpasterstwa GM.
- Członkowie ekipy GM/animatory/wolontariusze/osoby dopuszczone do działalności duszpasterstwa GM mogą przebywać w pokojach mieszkalnych uczestników, jeśli służą one jako pomieszczenia do prowadzenia spotkań grupowych w ramach prowadzonej działalności GM, w czasie przewidzianym na tę aktywność.

- W kontakcie z małym zaleca się używanie oficjalnych adresów mailowych i oficjalnych profili duszpasterstwa w mediach społecznościowych.
- Jeśli dowiadujesz się o krzywdzeniu dziecka lub podejrzewasz, że dziecko doświadcza krzywdzenia, postępuj zgodnie z procedurami opisanymi w *Standardach* i zadбай o wsparcie dla siebie w czasie rozwiązywania tej trudnej sytuacji.

Zachowania właściwe w naszym kręgu kulturowym:

- Uścisk dłoni lub delikatne objęcie, przytulenie, pocałunki w policzek podczas powitania/pożegnania/składania życzeń itp.
- Delikatne poklepanie po ramionach lub plecach jako wyraz akceptacji, wsparcia, pocieszenia.
- Trzymanie się za rękę/delikatne objęcie w czasie np. zabawy lub dla uspokojenia wzburzenia emocjonalnego, dotykane rąk i nóg wynikających z układów ruchowych tańca lub zabawy za zgodą małego.
- Wyływające z inicjatywy dziecka oraz zawsze za zgodą rodziców i najlepiej w ich obecności dozwolone jest: siadanie w pobliżu małych dzieci, podnoszenie lub trzymanie na rękach dzieci do ok. 3. roku życia, przytulanie i branie na kolana małych dzieci.

Zachowania niedozwolone:

- Niedozwolone jest stosowanie przemocy fizycznej (bicie, szturchanie, kopanie, popychanie, ani w jakikolwiek inny sposób naruszanie integralności fizycznej małego) oraz przemocy psychicznej (krzyk, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, ośmieszanie, obrażanie, dokuczanie, szykanowanie, znęcanie się itp.), zarówno w bezpośrednich kontaktach, jak i za pośrednictwem mediów społecznościowych.
- Nie wolno nawiązywać z małym jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu nieodpowiednich propozycji. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty, pocałunki, mocne i zamykające uściski, uniemożliwiające przerwanie kontaktu oraz udostępnianie małym treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
- Nie wolno dotykać intymnych części ciała małego (piersi, pośladków, genitaliów i ich okolic) choćby przez bieliznę lub odzież czy w jakikolwiek inny sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
- Niedozwolone jest: łaskotanie lub mocowanie się w dużej bliskości cielesnej, masaże, sadzanie na kolanach, kładzenie się lub spanie obok, ocieranie się, używanie wulgaryzmów, przymuszanie do gier i zabaw, w których pojawia się kontakt fizyczny z innymi graczami lub uczestnikami zabawy, jeśli dziecko nie chce brać w nich udziału.
- Nie wolno przyjmować pieniędzy ani wartościowych prezentów od dziecka i jego opiekunów, z wyjątkiem drobnych spontanicznych i symbolicznych podarunków, np. o charakterze podziękowania (laurka, kwiaty, książka, czekoladki, itp.).

B. Zasady bezpiecznych relacji małych – małe obowiązujące w duszpasterstwie GM

Zabronione jest:

- Stosowanie jakichkolwiek form przemocy przez małoletniego (fizycznej, psychicznej, seksualnej, cyberprzemocy).
- Niedopuszczalne są wszelkie formy okazywania niechcianej czułości (wszelkie formy dotyku, o których wiemy, że inny uczestnik GM ich nie akceptuje, uściski, dotykane piersi, pośladków i okolic intymnych, przytulanie, obejmowanie, klepanie, całowanie, łaskotanie, masowanie, gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej wskazanych niewłaściwych zachowań).
- Niedopuszczalne są: zachowania nieempatyczne, prowokowanie, wciąganie w sytuacje dwuznaczne, prezentowanie nieodpowiednich treści – wulgarnych, pełnych przemocy czy pornograficznych, nagrywanie innych uczestników GM, robienie im zdjęć z ukrycia, wysyłanie ich zdjęć/nagrań bez ich wiedzy na grupach w mediach społecznościowych itp..

Zalecane jest:

- Poszanowanie nietykalności cielesnej.
- Poszanowanie cudzej własności.
- Zwracanie się do kolegów/koleżanek, ale też do dorosłych odpowiedzialnych za duszpasterstwo z szacunkiem, bez stosowania zwrotów poniżających, wulgarnych, ośmieszających, nieadekwatnych żartów czy tych o podtekście seksualnym.
- Używanie zwrotów grzecznościowych.
- Życzliwość, współdziałanie, otwartość, szczerłość, słuchanie siebie nawzajem, empatyczność w relacjach do kolegów/koleżanek.
- Okazywanie szacunku i pomocy słabszym, być wsparciem dla swoich koleżanek/kolegów.

C. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu:

- Odpowiedzialny za GM czuwa i nadzoruje korzystanie z Internetu oraz udostępnianie treści adekwatnych do wieku podczas aktywności GM.
- Na urządzeniach umożliwiających dostęp do Internetu jest zainstalowane i aktualizowane oprogramowanie chroniące. Osoba odpowiedzialna za GM decyduje kto i kiedy korzysta z urządzenia; osoby małoletnie korzystają z urządzeń w obecności członka ekipy GM.
- Jeśli członek ekipy GM dowiaduje się, że małoletni korzysta ze stron niewłaściwych dla swego wieku, należy przeprowadzić z nim rozmowę wychowawczą i poinformować Rodziców/opiekunów.
- Przebywając w obiektach rekolekcyjnych/wczasowych stosujemy się do standardów ochrony małoletnich przyjętych przez te ośrodki co do korzystania z Internetu udostępnianego przez nie.

D. Zasady ochrony dotyczące wyjazdów:

- Na wyjazdy grupowe należy uzyskać pisemną zgodę rodziców, opiekunów prawnych, po uprzednim zapoznaniu ich z ramowym planem działania i zasadami jego organizacji

tw. regulaminem. Podczas wyjazdu rodzice lub opiekunowie prawni mają prawo do kontaktu ze swoim dzieckiem oraz z ekipą GM.

- Podczas wyjazdów organizowanych przez GM członkowie ekipy nie powinni nocować w tym samym pomieszczeniu co uczestnicy GM. W sytuacji szczególnej, wymagającej od członka ekipy pozostania w nocy w pomieszczeniu z uczestnikiem, powinien on o tym fakcie zawiadomić inną osobę dorosłą, organizatora wyjazdu oraz, jeśli jest to możliwe, rodzica lub opiekuna prawnego uczestnika. Jeśli wyjazd przewiduje noclegi zbiorowe, organizator zawiera informację na ten temat w regulaminie.
- Należy zadbać o to, by ośrodki, w których odbywają się wyjazdy i rekolekcje były bezpieczne oraz umożliwiały zakwaterowanie i prowadzenie zajęć zgodne ze *Standardami*.
- Dziewczeta zajmują pokoje wyłącznie z dziewczętami, a chłopcy z chłopcami. Należy wprowadzić podział łazienek na damskie i męskie, a jeśli to nie jest możliwe, to określić, w jakich godzinach z natrysków korzystają chłopcy, a w jakich dziewczeta. Przyjmuje się zasadę, że do prywatnych pokoi oraz do łazienek nie powinny wchodzić osoby płci przeciwnej, a kontakty towarzyskie możliwe są w przestrzeni wspólnej (jadalnia, świetlica, podwórko, itp.). Wyjątek stanowią sytuacje zagrażające bezpieczeństwu, życiu lub zdrowiu małoletniego.
- Należy unikać sytuacji, w których w bezpośredniej bliskości grupy nocują dodatkowe osoby dorosłe spoza GM, a jeśli to konieczne, to należy gości przedstawić małoletnim i wyjaśnić, kim są. Od gości wymaga się przestrzegania zasad bezpiecznego kontaktu.

III. REKRUTACJA I WERYFIKACJA OSÓB

1. Wszystkie osoby zaangażowane w ekipie duszpasterstwa GM, mające bezpośredni kontakt z dziećmi, w tym domownicy wspólnot zakonnych, w których duszpasterstwo GM prowadzi swoją aktywność muszą wykazać w historii swojego zatrudnienia, że w przeszłości nie skrzywdziły żadnego dziecka.
2. O każdej osobie zaangażowanej w duszpasterstwo GM i mającej kontakt z dziećmi w obszarze związanym z wychowaniem, edukacją, realizacją zainteresowań, wypoczynkiem, towarzyszeniem i rozwojem duchowym, lub z opieką nad małoletnimi odpowiedzialny za GM uzyskuje dane z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Zakres danych osobowych niezbędnych do sprawdzenia osoby w Rejestrze znajduje się w **załączniku nr 8**.
3. Dodatkowo przed dopuszczeniem osoby do działalności wolontariackiej związanej z aktywnościami w ramach duszpasterstwa GM odpowiedzialny za GM ma obowiązek uzyskania od tej osoby informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdz. XIX k.k. (przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu) i XXV k.k. (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości) oraz w zakresie art. 189a k.k. (handel ludźmi), art. 207 k.k. (znęcanie się nad osobą najbliższą lub pozostającą w stosunku zależności) oraz przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
4. Jeżeli osoba zaangażowana w duszpasterstwo GM, bezpośrednio mająca kontakt z dziećmi posiada inne obywatelstwo niż polskie wówczas powinna przedłożyć również informację z rejestru karnego tego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwana do

celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktem z dziećmi, bądź informacje z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów.

5. Członkowie ekipy, osoby zaangażowane w duszpasterstwo GM winny złożyć oświadczenie o państwie/wach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas osoba składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione. **(Załącznik nr 9)**

6. Jeśli właściele obiektów, z których korzysta duszpasterstwo GM (np. wynajmuje noclegi, sale spotkań – domy rekolekcyjne, domy parafialne, domy wypoczynku) zatrudnia firmy z zewnątrz lub udostępnia jednocześnie pomieszczenia osobom obcym, z zewnątrz, a ich działalność nie obejmuje kontaktu z dziećmi jw., należy po pierwsze: zadbać o to, aby małoletni faktycznie nie przebywali sami w obecności osób z zewnątrz, po drugie wskazane jest, aby osoby te lub zarządcę podmiotu zewnętrznego zapoznać z standardami ochrony dzieci i przyjąć od nich oświadczenie z **załącznika nr 2**.

7. Z zasady **osobą odpowiedzialną za interwencję** w przypadku podejrzenia lub zaistnienia przemocy jest osoba odpowiedzialna za duszpasterstwo GM, może ona jednak delegować do tego zadania kompetentną osobę. Może też ona powołać **Zespół ds. prewencji**. W jego skład wchodzi: osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci, osoba odpowiedzialna za interwencję, osoba zaufana, której małoletni zgłosił krzywdę. Zespół współpracuje z delegatem zakonnym/diecezjalnym ds. ochrony dzieci i młodzieży.

Osoba odpowiedzialna za standardy w GM troszczy się o to, aby standardy były znane, wdrażane i przestrzegane przez członków ekipy GM oraz samych uczestników.

Osoba zaufana, której małoletni zwierzył się z doświadczanej krzywdy/przemocy nie może podejmować działań służących wyjaśnieniu podejrzeń i zarzutów lub weryfikacji zgłaszanych faktów na własną rękę. Współpracuje ona ściśle z osobą odpowiedzialną za interwencję. Osoby te zobowiązane są do zachowania poufności (**załącznik 10**).

IV. SZKOLENIA

1. Wszyscy członkowie ekipy GM/ osoby dopuszczone do działalności GM /wolontariusze/ domownicy uczestniczący w wydarzeniach organizowanych przez duszpasterstwo GM otrzymują potrzebną im wiedzę o standardach przyjętych i obowiązujących – kodeksie zachowań, procedurach związanych z interwencją i zgłoszeniem.
2. Każdy członek ekipy duszpasterstwa GM co dwa lata uczestniczy w szkoleniu z zakresu prewencji.

V. ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA LUB STWIERDZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO

1. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby, dzwoniąc pod numer 112 (policja) lub 999 (pogotowie). Poinformowania służb dokonuje członek ekipy, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji. **(załącznik nr 11)**. Karta interwencji powinna być przekazana osobie odpowiedzialnej za GM (lub gdy to osoba odpowiedzialna za GM jest podejrzana o wyrządzenie krzywdy – delegatowi do spraw ochrony małoletnich w Zgromadzeniu FMM). Kartę załącza się do dokumentacji duszpasterstwa GM.
2. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następujące procedury reagowania w zależności od rodzaju zdarzenia:
  - Procedura interwencji w przypadku podejrzenia przemocy domowej;
  - Procedura interwencji w przypadku podejrzenia przemocy ze strony członka ekipy duszpasterstwa GM/osoby dopuszczonej do działalności w GM/ wolontariusza/ domownika;
  - Procedura interwencji w przypadku niewłaściwego zachowania w relacji rówieśniczej.
3. W każdej z ww. sytuacji członek ekipy GM, który był świadkiem krzywdzenia albo jest osobą zaufaną dla dziecka, które ujawniło krzywdzenie lub obserwuje niepokojące sygnały, sporządza notatkę, w której zapisuje wszystkie fakty, jakimi dysponuje. Sporządzenie notatki ochroni dziecko przed koniecznością ponownego konfrontowania się z trudnymi zdarzeniami. Dziecko nie powinno być wypytywane o fakty, które już były ujawnione i niedopuszczalne jest, aby dorośli o nich zapomnieli.
4. W każdej z ww. sytuacji ustala się osobę, która jest Koordynatorem interwencji. Powinna być to osoba, która czuje się na siłach do podjęcia takiego zadania. Może to być: osoba odpowiedzialna lub członek ekipy GM, który był świadkiem krzywdzenia lub jest powiernikiem dziecka, które ujawniło krzywdzenie lub obserwuje niepokojące sygnały. Koordynatora interwencji wyznacza osoba odpowiedzialna za duszpasterstwo GM.
5. Koordynator interwencji powinien otrzymać od osoby odpowiedzialnej za GM niezbędne wsparcie i pomoc.
6. Koordynator interwencji prowadzi kartę interwencji, którą po zakończeniu sprawy przekazuje osobie odpowiedzialnej za GM (lub gdy to osoba odpowiedzialna za GM jest podejrzana o wyrządzenie krzywdy – delegatowi do spraw ochrony małoletnich w Zgromadzeniu FMM). Kartę załącza się do dokumentacji duszpasterstwa GM.

A. Procedura interwencji w przypadku podejrzenia przemocy domowej (Schemat 1, załącznik nr 17)

1. Gdy podejrzewamy stosowanie wobec dziecka przemocy domowej lub gdy dziecko samo zgłasza doznaną krzywdę członkowi ekipy GM (osobie dopuszczonej do działalności z dziećmi w ramach działań GM/wolontariuszowi/domownikowi), należy poinformować o tym osobę odpowiedzialną za duszpasterstwo GM. Od tego momentu ta osoba przejmuje odpowiedzialność za podejmowanie dalszych interwencyjnych działań.
2. Gdy występuje zagrożenie życia lub zdrowia dziecka, należy niezwłocznie zawiadomić policję/pogotowie pod nr. 112 lub 999.
3. Osoba odpowiedzialna informuje rodzica/rodziców lub opiekuna/opiekunów o zdarzeniu i obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka, a także ustala z rodzicem/rodzicami lub opiekunem/opiekunami sposób postępowania wobec dziecka. W przypadku, gdy krzywdę zadaje jeden z rodziców/opiekunów, należy skontaktować się z rodzicem nie krzywdzącym). Jeśli osobami oskarżonymi o przestępstwo na szkodę dziecka są oboje jego rodzice/opiekunowie, należy sporządzić zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa (**załącznik nr 12**), przekazać je do właściwej miejscowo policji lub prokuratury i dalej postępować zgodnie ze wskazówkami przedstawicieli organów ścigania.
4. Aby zadbać o potrzeby małoletniego, należy zaznajomić się również z treścią rozdziału IX „Okazanie wsparcia pokrzywdzonemu dziecku”.
5. Gdy doświadczamy braku reakcji rodziców/opiekunów na wiadomość o podejrzeniu krzywdzenia dziecka (np. dziecko jest głodne, zaniedbane, brudne, okazuje zachowania świadczące o agresji/przemocy w domu itp.), należy powiadomić ośrodek pomocy społecznej lub/i sporządzić wniosek o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rodzinnego (**załącznik nr 13**).
6. Gdy podejrzewamy przemoc w danej rodzinie (są widoczne ślady pobicia, dziecko skarży się na brak snu itp.), należy zadbać o rozpoczęcie procedury „Niebieskiej Karty” (**załącznik nr 14**).
7. W przypadku gdy rodzice/jeden z rodziców lub opiekunowie/jeden z opiekunów nie są oskarżani o przemoc, należy przeprowadzić z nimi/nim spotkanie w celu rozpoznania przyczyn zaistniałej sytuacji. Na spotkaniu tym powinna być obecna osoba odpowiedzialna za GM oraz osoba, która przyjęła zgłoszenie dziecka (lub podejrzewa krzywdę).
8. Dalsze czynności powinny być podejmowane w zależności od przebiegu spotkania z rodzicami/opiekunami:
  - Gdy podczas spotkania upewniamy się, że przestępstwo miało miejsce, a rodzice byli tego świadomi i nie zainterweniowali, mamy obowiązek zgłosić to do prokuratury.
  - Gdy podczas spotkania upewniamy się, że przestępstwo mogło mieć miejsce i rodzice/opiekunowie są gotowi do współpracy, osoba odpowiedzialna za GM zgłasza potencjalną krzywdę do prokuratury oraz opracowuje plan wsparcia dziecka wraz z zespołem interwencyjnym (członkami zespołu mogą być: osoba odpowiedzialna za GM, osoba która przyjęła zgłoszenie dziecka oraz rodzice).

- W każdym wypadku, to osoba odpowiedzialna za GM powinna zgłosić przestępstwo do prokuratury, nie należy liczyć na to że zrobią to rodzice/opiekunowie.
  - W sytuacji, gdy podczas spotkania widać wyraźne oznaki tego że przestępstwo nie mogło mieć miejsca, należy wesprzeć rodzinę w rozwiązaniu zaistniałej sytuacji (np. poinformować o możliwościach pomocy psychoedukacyjnych).
9. Koordynator przekazuje dziecku i opiekunowi informacje o telefonach zaufania, ośrodkach interwencji kryzysowej, instytucjach świadczących pomoc psychologiczną i/lub inne potrzebne kontakty. O dostęp do tych danych i ich aktualizację dba osoba odpowiedzialna za GM.

B. Procedura interwencji w przypadku podejrzenia przemocy ze strony członka ekipy GM/osoby dopuszczonej do działalności w GM/wolontariusza/domownika (Schemat 2, załącznik nr 17)

1. Gdy podejrzewamy stosowanie wobec dziecka przemocy ze strony członka ekipy GM lub gdy dziecko samo zgłasza doznaną krzywdę innemu członkowi ekipy GM (osobie dopuszczonej do działalności z dziećmi w ramach działań GM/wolontariuszowi/domownikowi), należy poinformować o tym osobę odpowiedzialną za duszpasterstwo GM. Należy również wypełnić kartę interwencji i przekazać ją osobie odpowiedzialnej za GM. Od tego momentu ta osoba przejmuje odpowiedzialność za podejmowanie dalszych interwencyjnych działań.
2. Gdy występuje zagrożenie życia/zdrowia dziecka lub wystąpiło uszkodzenie ciała, osoba, która pierwsza powzięła tę informację, powinna niezwłocznie zawiadomić policję/pogotowie pod nr. 112 lub 999. Wypełnia kartę interwencji oraz zawiadamia osobę odpowiedzialną za duszpasterstwo GM.
3. W wypadku gdy to osoba odpowiedzialna za GM lub członek Zgromadzenia FMM jest podejrzana o wyrządzenie krzywdy, członek ekipy GM (osoba dopuszczona do działalności z dziećmi w ramach działań GM/wolontariusz/domownik) zgłasza to do delegata do spraw ochrony małoletnich w Zgromadzeniu FMM. A jeśli jest to ksiądz, to osoba która powzięła informację o krzywdzeniu małoletniego zgłasza to do odpowiedzialnego za GM, a on z kolei do delegata danej diecezji.
4. W wypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez członka ekipy GM (osobę dopuszczoną do działalności z dziećmi w ramach działań GM/wolontariusza/domownika), osoba ta zostaje natychmiast odsunięta od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko z dzieckiem pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy, bez narażenia jej na utratę reputacji. W przypadku analogicznych podejrzeń wobec odpowiedzialnego za GM, stosowne działania podejmie Przełożona Regionalna Zgromadzenia FMM.
5. Jeśli oskarżenia okażą się bezpodstawne, członek ekipy (osoba dopuszczona do działalności z dziećmi w ramach działań GM/wolontariusz/domownik) zostaje niezwłocznie przywrócony do pełnienia dotychczasowych funkcji. Należy powziąć wszelkie środki, aby zaistniała sytuacja nie odbiła się negatywnie na członku ekipy

(osobie dopuszczonej do działalności z dziećmi w ramach działań GM/wolontariuszowi/ domownikowi) albo na osobie odpowiedzialnej za GM.

6. Osoba odpowiedzialna za GM przeprowadza rozmowę z oskarżoną osobą oraz z innymi świadkami zdarzenia w obecności osoby która otrzymała zgłoszenie o krzywdzie. Należy spisać protokół ustaleń. Jeżeli istnieje podejrzenie, że popełniono przestępstwo na szkodę dziecka, powinno być ono zgłoszone na policję/prokuraturę.
7. Gdy chodzi o naruszenie dobra dziecka nie będące przestępstwem, osoba odpowiedzialna za GM przeprowadza z członkiem ekipy (osobą dopuszczoną do działalności z dziećmi w ramach działań GM/wolontariuszem/ domownikiem) rozmowę dyscyplinarną i, jeśli jest to wskazane, kończy współpracę z tą osobą.
8. Osoba odpowiedzialna przeprowadza rozmowę (**załącznik nr 15**) z dzieckiem i wypełnia kartę interwencji.
9. Aby zadbać o potrzeby małoletniego, należy zaznajomić się również z rozdziałem VI „Okazanie wsparcia pokrzywdzonemu dziecku, jego rodzinie i innym uczestnikom duszpasterstwa”.
10. Osoba odpowiedzialna za GM organizuje spotkanie z rodzicami/opiekunami dziecka, na którym przekazuje informację o zdarzeniu oraz informuje o możliwości skorzystania z pomocy/wsparcia specjalistycznego, w tym u innych zewnętrznych organizacji i służb.

C. Procedura interwencji w przypadku niewłaściwego zachowania w relacji rówieśniczej (Schemat 3, załącznik nr 17)

1. Należy zadbać o bezpieczeństwo dziecka i odseparować je od osoby krzywdzącej; jeżeli tego wymaga, udzielić pomocy przedmedycznej lub wezwać pogotowie.
2. Z osobą krzywdzącą należy odbyć rozmowę, wyjaśnić jej niestosowność zachowań i zobowiązać ją do respektowania Regulaminu.
3. Poinformować o zaistniałej sytuacji osobę odpowiedzialną za GM. Odpowiedzialny za GM kontaktuje się z rodzicami dzieci (krzywdzącego i skrzywdzonego) i wyjaśnia sytuację. Należy objąć ich opieką duszpasterską i zaproponować pomoc w dotarciu do specjalistów, jeśli wymaga tego dobro małoletniego.
4. W razie braku poprawy należy poprosić rodziców o zabranie dziecka oraz rozważyć jego dalsze uczestnictwo w działaniach GM.
5. Należy się zorientować, czy nie zostały skrzywdzone także inne osoby.
6. Należy tę sprawę wyjaśnić, omówić na forum grupy, w razie konieczności zaprosić specjalistę, który odpowie na pytania uczestników wydarzenia i da im wskazówki, jak chronić się przed taką formą przemocy.
7. Z przebiegu każdej rozmowy należy sporządzić stosowną notatkę, którą należy przekazać odpowiedzialnemu za GM. Będzie ona przechowywana w dokumentacji duszpasterstwa GM.
8. W przypadku przestępstwa popełnionego przez małoletniego, który nie ukończył 17 lat odpowiada on według zasad określonych w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich, po ukończeniu 17 lat podlega pełnej odpowiedzialności, stosuje się procedurę interwencji w przypadku podejrzenia przemocy/popełnienia przestępstwa ze

strony członka ekipy duszpasterstwa GM/osoby dopuszczonej do działalności GM/wolontariusza/domownika (rozd. V B).

VI. OKAZANIE WSPARCIA POKRZYWDZONEMU DZIECKU, JEGO RODZINIE I INNYM UCZESTNIKOM DUSZPASTERSTWA GM.

1. Okazując wsparcie osobie skrzywdzonej należy pamiętać, że:

- osoba skrzywdzona ma prawo do życzliwego przyjęcia, wysłuchania, traktowania z szacunkiem i godnością;
- powinna ona być odseparowana od sprawcy;
- osoba skrzywdzona ma prawo do opieki duchowej i psychologicznej; dziecku, które ukończyło 15 rok życia, pomoc duchowa i psychologiczna powinna być udzielana w ścisłej współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi, jeśli osoba skrzywdzona ma mniej niż 15 lat, to wszelka pomoc może być jej udzielona wyłącznie za wyraźną zgodą rodziców lub opiekunów prawnych. Organizowanie pomocy osobie skrzywdzonej przez osobę duchowną/konsekrowaną powinno odbywać się w porozumieniu z delegatem diecezjalnym/zakonnym do spraw ochrony małoletnich;
- ma ona prawo do pomocy medycznej, prawnej, osoby towarzyszącej;
- ma ona prawo do zgłoszenia sprawy do organów ścigania;
- ktokolwiek powziął wiedzę o okolicznościach zdarzenia, zobowiązuje się do zachowania poufności i podpisuje oświadczenie o zachowaniu poufności; osoba pokrzywdzona ma również prawo do ochrony wizerunku i sfery prywatnej, a także do poufności danych osobowych;
- osoba skrzywdzona ma prawo do informacji na temat środków zapobiegawczych podjętych w stosunku do sprawcy;
- jeśli osoba należała do grupy duszpasterskiej, cała grupa powinna dostać wsparcie i pomoc psychologiczną;
- osoba skrzywdzona ma prawo do informacji, na jakim etapie znajduje się wszczęte postępowanie (osoba skrzywdzona sama musi wyrazić takie życzenie);
- nikt nie ma prawa żądać od osoby skrzywdzonej składania przysięgi ani wymagać zachowania milczenia;
- rodzina skrzywdzonego również ma prawo do pomocy psychologicznej;
- należy współpracować z rodziną/krewnymi małoletniego w takim zakresie w jakim jest to możliwe i potrzebne;

2. Spotkania w duszpasterstwie nie zastąpią terapii, jednak odpowiednim podejściem do osoby skrzywdzonej można:

- zmniejszyć jej lęk, budować poczucie bezpieczeństwa i zaufania, a poprzez objęcie jej stałą opieką, okazać jej troskę i wzmacniać dobre relacje z dorosłymi;
- stworzyć przestrzeń do jej wysłuchania;

- odciążyć ją z poczucia winy, jeśli ono występuje; uświadamiać, że odpowiedzialność jest wyłącznie po stronie sprawcy;
- pozwalać na odreagowanie negatywnych emocji;
- wspierać ją w budowaniu relacji z rówieśnikami;
- zadbać o działania, których celem będzie podnoszenie jej poczucia własnej wartości poprzez szukanie, wzmacnianie i rozwijanie jej dobrych stron.

3. Pomoc profesjonalna osobie skrzywdzonej.

- W duszpasterstwie GM jest wyznaczona osoba, której można zgłosić doznaną krzywdę lub podejrzenia/obawy, że taka krzywda komuś się dzieje. Jest to osoba odpowiedzialna za duszpasterstwo GM. Kontakt do tej osoby jest udostępniony wszystkim członkom duszpasterstwa i znajduje się w widocznym miejscu.
- Osobę skrzywdzoną należy zapytać, jakiej pomocy potrzebuje, można jej radzić skorzystanie z niej, nie należy jednak takiej pomocy narzucać. Wszelką pomoc oferowaną uczestnikowi duszpasterstwa należy konsultować z jego rodzicami.
- W duszpasterstwie GM została opracowana baza kontaktów i zaufanych osób, do których można – za zgodą rodziców – kierować małoletnich potrzebujących pomocy psychoterapeutycznej (jeśli wyrażą taką potrzebę) oraz osób mogących udzielić doraźnej pomocy telefonicznej w sytuacji, kiedy oczekiwanie na psychoterapię się wydłuża.
- Wszelkie bazy kontaktów są regularnie sprawdzane i aktualizowane.

4. Pomoc rodzinie osoby skrzywdzonej.

Duszpasterstwo GM w swoich działaniach wspiera także rodziców czy rodzeństwo skrzywdzonego dziecka i ustala z nimi wszystkie podejmowane działania. Przy kontakcie z rodzicami należy uwzględnić:

- informowanie o sytuacji dziecka i doznanej krzywdzie;
- przedstawienie planu wsparcia, które dziecko może uzyskać w ramach duszpasterstwa GM;
- wskazanie miejsca uzyskania profesjonalnej pomocy dla dziecka poza duszpasterstwem GM;
- poinformowanie o instytucjach, fundacjach lub osobach, które mogą udzielić wsparcia prawnego;
- zaproponowanie rodzicom wsparcia ze strony psychologa współpracującego z duszpasterstwem GM bądź wskazanie miejsca profesjonalnej pomocy poza duszpasterstwem.

5. Pomoc innym uczestnikom duszpasterstwa (środowisku rówieśniczym w którym dokonała się krzywda).

W przypadku, gdy wiedza na temat krzywdy jest znana w środowisku duszpasterskim GM, należy rozważyć podjęcie następujących działań:

- rozmowa z całą wspólnotą na temat krzywdy i przemocy z poszanowaniem godności osoby skrzywdzonej;

- umożliwienie indywidualnych spotkań z psychologiem dla osób, które takiej rozmowy będą potrzebowały;
- wskazanie instytucji zewnętrznych oraz numerów telefonów, gdzie można uzyskać wsparcie;
- przeprowadzenie spotkania z rodzicami małoletnich, poinformowanie ich o stanie wiedzy na temat zdarzenia, sytuacji prawnej i podejmowanych przez duszpasterstwo GM działaniach;
- budowanie poczucia wspólnoty poprzez zapewnienie wsparcia oraz gotowość do spotkania i rozmowy z każdą osobą z duszpasterstwa, która by tego potrzebowała;
- w miarę możliwości przedstawienie rezultatów działań podjętych w celu wyjaśnienia sprawy.

VII. MONITORING STANDARDÓW

1. Osoba odpowiedzialna za duszpasterstwo GM raz na dwa lata dokonuje monitoringu i ewaluacji Standardów Ochrony Małoletnich.
2. Monitoring i ewaluacja obejmują weryfikację dokumentu poprzez udokumentowanie odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie (**załącznik nr 16**).
3. Przeprowadzanie monitoringu należy odpowiednio udokumentować i opisać oraz zachować w dokumentacji duszpasterstwa GM.
4. Standardy Ochrony Małoletnich wchodzi w życie z dniem 15 sierpnia 2024 r.

Lista załączników:

- Załącznik nr 1: Dokument Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi „Sposoby ochrony dzieci, młodzieży i dorosłych wymagających opieki”.
- Załącznik nr 2: Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich.
- Załącznik nr 3: Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych.
- Załącznik nr 4: Regulamin uczestnictwa w rekolekcjach organizowanych przez duszpasterstwo GM.
- Załącznik nr 5: Zgoda rodzica/opiekuna na udział w spotkaniu/rekolekcjach organizowanych w duszpasterstwie GM.
- Załącznik nr 6: Zgoda na przetwarzanie danych osobowych i udostępnienia wizerunku dziecka.
- Załącznik nr 7: Zgoda na Regulamin Rekolekcji, przetwarzanie danych osobowych i udostępnienia wizerunku - pełnoletni uczestnicy rekolekcji.
- Załącznik nr 8: Zakres danych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przepływów na tle seksualnym.

- Załącznik nr 9: Oświadczenie o niekaralności poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.
- Załącznik nr 10: Oświadczenie o zachowaniu poufności.
- Załącznik nr 11: Karta Interwencji.
- Załącznik nr 12: Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
- Załącznik nr 13: Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny.
- Załącznik nr 14: Procedura „Niebieskiej Karty”.
- Załącznik nr 15: Przykładowy schemat rozmowy z pokrzywdzonym małoletnim.
- Załącznik nr 16: Monitoring Standardów Ochrony Małoletnich – Ankieta.
- Załącznik nr 17: Procedury interwencji - schematy 1, 2, 3.

VIII. STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH - SKRÓT

A. SKRÓT DLA DOROSŁYCH

W duszpasterstwie Galilea Młodych są wprowadzone i stosowane Standardy Ochrony Małoletnich mające na celu ochronę dobra i bezpieczeństwa małoletnich.

BEZPIECZNE ZASADY KONTAKTU

W duszpasterstwie GM wszyscy dorośli traktują małoletniego z szacunkiem i godnością oraz nie zgadzają się na żadne formy krzywdzenia. Dlatego popieramy i zachowujemy niniejszy Kodeks Zachowań pożądanym w kontakcie z małoletnim.

1. Zachowania i praktyki wspierające małoletniego ze strony osoby dorosłej.

- W komunikacji z małoletnim zachowuj cierpliwość i szacunek.
- Słuchaj uważnie dziecka i udzielaj mu odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i danej sytuacji.
- Zapewnij dziecko, że jeśli czuje się niekomfortowo z jakąś sytuacją może o tym powiedzieć Tobie lub innej wskazanej osobie i uzyskać pomoc.
- Poinformuj dziecko, gdzie na terenie obiektu znajdują się Standardy Ochrony Małoletnich w wersji dla niego zrozumiałej. Zapewnij, że jeśli będzie miało pytania może się zgłosić do Ciebie lub innej wyznaczonej osoby.
- Przestrzegaj równego traktowania dzieci.

- Zadbaj o bezpieczną przestrzeń. Jeśli w obszarze, w którym pracujesz przebywają małoletni, upewnij się, że sprzęt i wyposażenie są używane w sposób zgodny z przeznaczeniem, a otoczenie jest bezpieczne.
- Zachowaj czujność i reaguj, zgłoś do odpowiedzialnego za duszpasterstwo GM sygnały, które budzą twój niepokój w zachowaniu małoletniego lub jego opiekunów

2. Zachowania i praktyki niedopuszczalne ze strony dorosłego w stosunku do małoletnich.

- Nie wolno Ci krzyczyć, zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka.
- Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka, chyba, że występuje zagrożenie zdrowia lub życia dziecka.
- Nie wolno Ci nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu nieodpowiednich propozycji. Obejmuje to także seksualnie komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
- Nie wolno Ci utrzymywać wizerunku dziecka w celach prywatnych ani służbowych (nagrywanie, fotografowanie) bez zgody rodziców/opiekunów dziecka i zgody samego dziecka. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, wtedy zgoda rodzica/opiekuna dziecka nie jest wymagana.
- Nie wolno Ci proponować dziecku alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji.
- Nigdy nie dotykaj dziecka, jeśli ono tego nie chce ani w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
- Nie wolno ci nocować z dzieckiem w jednym pokoju jeśli nie jesteś jego rodzicem/opiekunem prawnym, albo jeśli nie posiadasz zgody jego rodziców/opiekunów prawnych.

Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze poinformuj o tym osobę odpowiedzialną w obiekcie za wdrażanie i monitorowanie Standardów Ochrony Dzieci lub bezpośredniego przełożonego:

Pamiętaj, że zawiadomienie policji lub prokuratury o poważnych przestępstwach wobec dzieci jest obowiązkiem prawnym każdego, kto ma wiarygodną informację o ich popełnieniu, przygotowaniu lub usiłowaniu popełnienia.

PONIŻEJ ZNAJDZIESZ WYKAZ NUMERÓW TELEFONÓW, POD KTÓRYMI RÓWNIEŻ ZNAJDZIESZ WSPARCIE:

- **112** – numer alarmowy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia. Bezpłatnie, całodobowo, 7 dni w tygodniu.
- **800 12 12 12** – Rzecznik Praw Dziecka, całodobowo.

- **800 100 100** – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę. Telefon dla dorosłych zaniepokojonych sytuacją dziecka, bezpłatnie, poniedziałek – piątek 12:00-15:00.
- **800 70 2222** – wsparcie w kryzysie psychicznym. Bezpłatnie, całodobowo, 7 dni w tygodniu.
- **116123** – wsparcie w kryzysie emocjonalnym. Bezpłatnie, całodobowo, 7 dni w tygodniu.
- **22 594 91 00** – wsparcie w depresji. Bezpłatnie, środy i czwartki w godz. 17.00-19.00
- **800 108 108** – wsparcie dla osób w żałobie i po stracie. Bezpłatnie, w dni powszednie w godz. 14.00-20.00
- **801 120 002** Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie “Niebieska Linia”. Bezpłatnie

Lublin:

- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla ofiar przemocy domowej
ul. Chmielewskiego 9, 20-620 Lublin
Administrator ośrodka Wioleta Chwałikowska
510 378 838 / 81 525 42 08 - /telefon czynny całą dobę/
w.chwialkowska@lublin.caritas.pl
- Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym “AGAPE”
ul. Bernardyńska 5 20-109 Lublin
81 534 38 87; +48 782 515 474
poczta@agape.lublin.pl
- Centrum Interwencji Kryzysowej
ul. Probstwo 6A, 20-089 Lublin
81 466 54 60
Całodobowy telefon zaufania: **733 588 900**
pomoc@cik.lublin.eu
- Centrum Pomocy Dzieciom w Lublinie
ul. Nadstawna 4 (lok.6, 2. piętro), 20-120 Lublin
690 080 886
cpd@sempre.org.pl

Zamość:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zamościu (MOPR)
ul. Lwowska 57, 22-400 Zamość
+48 84 638 45 00
sekretariat@mopr.zamosc.pl
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu (PCPR)
ul. Partyzantów 3, 22-400 Zamość

+48 84 677 24 21

sekretariat@pcpr.zamosc.pl

- Centrum Interwencji Kryzysowej
ul. Partyzantów 1, 22-400 Zamość
+48 84 639 28 78
bezpłatny telefon zaufania: 800 101 402 /od poniedziałku do piątku od 7.30 do 18.30/
info@oik.zamosc.pl

OSOBA ZAUFANIA

Pamiętaj!

Twoja reakcja może uratować życie i zdrowie dziecka!

Nie odwracaj wzroku – reaguj!

Jeśli masz więcej pytań, skontaktuj się z nami

KONTAKT

s. Sylwia Stelmach – odpowiedzialna za duszpasterstwo GM. Telefon: **511 095 314**

B. SKRÓT DLA DZIECI

BEZPIECZNE ZASADY KONTAKTU

- Wybieraj oficjalne, ogólnodostępne i przygotowane miejsca do spotkań.
- Unikaj przebywania z dorosłym w odizolowanych warunkach/ miejscach.
- Pozostawaj zawsze pod opieką osoby dorosłej.
- Nie bądź pod wyłączną opieką innego dziecka.
- Nie podróżuj prywatnymi samochodami bez zgody rodziców lub opiekunów.
- Nie przechodź na „ty” z dorosłym.
- Pamiętaj, że stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej wobec Ciebie jest zakazane.

BEZPIECZNY KONTAKT W ŚRODOWISKU CYFROWYM

- Korzystanie z komunikatorów i poczty elektronicznej:
  - Pamiętaj, że nie jesteś anonimowy. Uważaj, co piszesz w Internecie.
  - Dorośli nie powinni wysyłać Ci wiadomości po godzinie 22:00. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy wiadomość jest wysyłana do całej grupy i rodzice lub opiekunowie wyrazili na to zgodę.
- Bezpieczny dostęp do Internetu:

- Ośrodki/domy noclegowe, które udostępniają Internet, muszą stosować środki bezpieczeństwa, które blokują dostęp do nieodpowiednich treści,
- Dzięki tym zabezpieczeniom, korzystanie z Internetu będzie dla Ciebie bezpieczne i odpowiednie do Twojego wieku.

Pamiętajcie!

Bezpieczeństwo: Wasze bezpieczeństwo jest najważniejsze. Zawsze informujcie rodziców lub opiekunów, gdzie się znajdujecie i co robicie.

Szacunek: W każdej sytuacji pamiętajcie o szacunku dla siebie nawzajem i dla osób starszych.

Zaufanie: Jeśli coś Was niepokoi, zawsze możecie porozmawiać z rodzicami, opiekunami lub osobą, której ufacie.

PONIŻEJ ZNAJDZIESZ WYKAZ NUMERÓW TELEFONÓW, POD KTÓRYMI RÓWNIEŻ ZNAJDZIESZ WSPARCIE:

- **112** – numer alarmowy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia. Bezpłatnie, całodobowo, 7 dni w tygodniu.
- **800 12 12 12** – Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Bezpłatnie, całodobowo, 7 dni w tygodniu.
- **116 111** – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę. Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży bezpłatnie, całodobowo.
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie “Niebieska Linia”
bezpłatna infolinia: **801 120 002**
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Zamościu
ul. Partyzantów 1, 22-400 Zamość
+48 84 639 28 78
bezpłatny telefon zaufania: **800 101 402** /od poniedziałku do piątku od 7.30 do 18.30/
info@oik.zamosc.pl
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie
ul. Probstwo 6A, 20-089 Lublin
81 466 54 60
Całodobowy telefon zaufania: **733 588 900**
pomoc@cik.lublin.eu

KONTAKT

s. Sylwia Stelmach – odpowiedzialna za duszpasterstwo GM. Telefon: **511 095 314**